

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa E.Ł.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 18 października 2023 r., I ACa 1368/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 18 października 2023 r. (sygn. akt I ACa 1386/22), pełnomocnik pozwanego – Bank spółki akcyjnej w W. – oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz – omyłkowo – wskazał pkt 4 zamiast prawidłowego pkt 1, tj. ze względu na istnienie potrzeby wykładni przepisów oraz występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Odnosząc się do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazanych przez skarżącego we wniosku, Sąd Najwyższy stwierdza, że żadna z nich nie została wykazana w sposób uzasadniający uwzględnienie wniosku na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 1 k.p.c.

Co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jej spełnienie wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu tej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że

rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl. oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22, niepubl.). Należy podkreślić, że wątpliwości wskazane przez skarżącego muszą istnieć nadal w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja dotycząca rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga przytoczenia przykładów orzeczeń, które wskazują na rzeczywistą rozbieżność w wykładni przepisów, występującą również w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23, niepubl.).

Z kolei – jak wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego – skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). W świetle ugruntowanego orzecznictwa zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja

2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania (pytań) do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia zatem dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.). Wskazuje się na konieczność wskazania na występujące rozbieżności interpretacyjne przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego w orzecznictwie lub nauce prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, niepubl., z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl. oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, niepubl.).

W pierwszej kolejności skarżący powołał się na potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne oraz możliwości ich zastąpienia przepisami dyspozytywnymi. Problematyka ta była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi judykatury – zarówno w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyroki z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG; oraz z 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B.,U.B., M.B. przeciwko X S.A., ECLI:EU:C:2023:216), jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz z 6 września 2024 r., II CSK 1644/22). W szczególności, TSUE w wyroku z 16 marca 2023 r. (C-6/22) jednoznacznie stwierdził, że sąd krajowy nie może uzupełniać umowy po usunięciu nieuczciwego warunku poprzez zastosowanie przepisów prawa krajowego, które nie mają charakteru dyspozytywnego lub które mogłyby mieć zastosowanie jedynie

odpowiednio lub przez analogię. Trybunał podkreślił również, że decydujące znaczenie ma wola konsumenta, który może żądać unieważnienia umowy, nawet jeśli skutki ekonomiczne takiego rozstrzygnięcia mogą być dla niego niekorzystne. W judykaturze krajowej przesądzono natomiast, że rekonstrukcja umowy po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych – poprzez ich zastąpienie przepisami dyspozytywnymi – jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji, gdy brak takiego działania narażałby konsumenta na szczególnie niekorzystne skutki, takie jak upadek całej umowy. Decydujące znaczenie ma w tym zakresie stanowisko konsumenta, który musi wyraźnie opowiedzieć się za utrzymaniem umowy w mocy. Pogląd ten został wyrażony m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, niepubl. oraz w wyrokach z 20 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl. i z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl. Wątpliwości przytoczone we wniosku – w kontekście zarzutów skargi oraz przedmiotu postępowania – dotyczyły skutków zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień dotyczących ryzyka walutowego, w szczególności klauzul odsyłających do kursu waluty ustalanego jednostronnie przez bank, stosowanego przy przeliczaniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Skarżący przytoczył szereg orzeczeń, jednak nie wykazał, że wskazane przepisy budzą nadal poważne wątpliwości interpretacyjne lub że występują w tym zakresie istotne rozbieżności w orzecznictwie. Problematyka ta nie stanowi *novum* – była wielokrotnie i wszechstronnie analizowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co doprowadziło do ujednolicenia kierunków wykładni (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 września 2024 r., I CSK 2542/23, niepubl. oraz z 27 września 2024 r., I CSK 2651/23, niepubl. wraz z powołanym tam szerokim orzecznictwem). W konsekwencji, przy uwzględnieniu obecnego stanu prawnego i faktycznego, brak jest podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W dalszej kolejności skarżący podniósł istotne zagadnienie prawne dotyczące konieczności ustalenia czy brak możliwości oszacowania przyszłych świadczeń strony umowy kredytu stanowi *per se* o niejednoznaczności danego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy powinno ono podlegać badaniu

pod kątem abuzywności. Problem ten niewątpliwie odnosi się do ważnej problematyki prawnej, jednak – jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa – nie ma on charakteru nowego. W szczególności, w wyroku z 18 listopada 2021 r., C-212/20, M.P., B.P. przeciwko „A.”, ECLI:EU:C:2021:934, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że postanowienia umowy kredytu muszą być sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, tak aby konsument mógł samodzielnie zrozumieć sposób ustalania kursu waluty i przewidzieć skutki ekonomiczne zawartej umowy. Podobnie w wyroku z 20 września 2017 r. (C-186/16, Andriuc), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreślił, że konsument powinien być w stanie ocenić – nie tylko formalnie, ale i ekonomicznie – konsekwencje wynikające z ryzyka kursowego. Również w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyroki: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl. i z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl.) konsekwentnie wskazuje się, że brak możliwości oszacowania przyszłych świadczeń może stanowić przesłankę do uznania postanowienia umownego za niejednoznaczne, jednak nie przesądza o tym automatycznie (*per se*). Ocena abuzywności wymaga każdorazowo analizy konkretnej treści postanowienia, jego funkcji w umowie oraz stopnia poinformowania konsumenta o ryzyku ekonomicznym. W świetle powyższego należy uznać, że podniesiona przez skarżącego kwestia nie spełnia przesłanki „nowości” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., ponieważ została już jednoznacznie i wielokrotnie rozstrzygnięta zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jej ponowne rozpoznanie nie jest konieczne dla zapewnienia jednolitości wykładni prawa, a tym samym nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Należy również podkreślić, że w ramach przedsądu Sąd Najwyższy wielokrotnie odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych opartych na tożsamej lub zbliżonej argumentacji. Dotyczy to w szczególności postanowień: z 14 maja 2025 r. (wraz z powołanym tam orzecznictwem), I CSK 3415/23, z 20 grudnia 2024 r., I CSK 2478/23, I CSK 1291/23, I CSK 1548/23, I CSK 2584/23; a także z 5 grudnia 2024 r., I CSK 175/24, z 20 września 2024 r., I CSK 2219/23, z 12 grudnia 2024 r., I CSK 2930/23, z 13 grudnia 2024 r., I CSK 57/24, I CSK 4445/23,

z 7 listopada 2024 r., I CSK 971/24, z 10 grudnia 2024 r., I CSK 2052/23, z 10 września 2024 r., I CSK 2447/23, z 22 września 2024 r., I CSK 3365/23 oraz z 13 grudnia 2024 r., I CSK 987/24. W celu uniknięcia zbędnych powtórzeń należy odwołać się do uzasadnień powołanych postanowień, w których przedstawiono szczegółową argumentację odnoszącą się do zbieżnej problematyki prawnej i faktycznej.

W świetle powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżący nie wykazał, aby w dacie orzekania w przedmiocie przedsądu istniała potrzeba ponownego odniesienia się do wskazanych przepisów oraz poruszonej problematyki. Argumenty zawarte we wniosku, zestawione z motywami zaskarżonego wyroku oraz uwzględniając aktualny dorobek orzeczniczy Sądu Najwyższego, nie wskazują na konieczność kolejnej wypowiedzi w objętej nim materii – z uwzględnieniem publicznoprawnego charakteru skargi kasacyjnej oraz jej funkcji wykraczającej poza ochronę interesu indywidualnego.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[SOP]

